

Timo Heinonen kok ym.

Kirjallinen kysymys Suomen kansalaisuuden menettämisestä kaksoiskansalaisen syylistyttyä rikolliseen toimintaan myös muualla kuin Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

EU:n pakotelistallekin joutunut venäläismiljardööri Gennadi Timtshenko sai Suomen kansalaisuuden kiireellisenä vuonna 1999. STT:n tietopyynnöllä saamasta Maahanmuuttoviraston muistiosta ilmenee, että Timtshenkon kansalaisuudesta päätettäessä suojelupoliisilta ei ole kysytty lausuntoa. Ainakaan asiasta ei ole merkintää muistiossa. Tässä kiirehtimispyynnössä vedottiin Timtshenkon asemaan toimitusjohtajana. Hän joutui pyynnön mukaan matkustamaan paljon työssään, ja pyynnössä myös arvioitiin, että matkanteko helpottuisi Suomen passilla. Kyseisen kiirehtimispyynnön takana on julkisuudessa olleiden tietojen mukaan ollut Timtshenkon työnantaja. Timtshenkolla on yhä Suomen kansalaisuus, ja sittemmin hän on EU:n pakotelistauksen mukaan myös saanut uudelleen Venäjän kansalaisuuden. Hän on siis kaksoiskansalainen.

Useilla Vladimir Putinin lähipiiriin kuuluvilla miehillä on nykyisin Venäjällä niin kutsuttuja yksityisarmeijoita. Suomen kannalta kiinnostavin tällainen palkkasotilaiden ryhmittymä on Redut, jonka rahoittajaksi ja johtajaksi on kerrottu useissa venäläislähteissä Timtshenko. Redutin on kerrottu syntyneen aikoinaan Timtshenkon yritysten vartiointipalveluista, joihin värvättiin muun muassa Venäjän erikoisjoukoissa koulutuksensa saaneita henkilöitä. Monet asiantuntijat ovat sitä mieltä, että nämä yksityisarmeijat, kuten Redut, eivät ole aitoja yksityisarmeijoita, vaan oikeasti niiden kaikkien toiminnan takana ovat Venäjän asevoimat ja lukuisat Venäjän turvallisuuspalvelut. Meduzan mukaan Redut on täysin Venäjän puolustusministeriön komennuksessa.

Näitä niin sanottuja yksityisarmeijoita käytetään siihen, että tarvittaessa Venäjän valtio voi irtisanoutua sotilaiden tekemistä julmuuksista ja sotarikoksista. Tämä lisäksi yksityisarmeijat voivat maksaa oligarkkirahoittajiensa ansiosta muita parempia palkkoja ja varustaa sotilaansa Venäjän normaalia armeijaa paremmin. Esimerkiksi Itä-Ukrainan sodassa yksityisarmeijoita käytettiin siihen, että Venäjän valtio saattoi irtisanoutua siitä.

Kun Venäjä hyökkäsi laajamittaisesti Ukrainaan viime vuoden helmikuussa, ryhtyi Redut värväämään riveihinsä uusia sotilaita. Sotilaiksi kelpasivat muun muassa rikollista taustaa omaavat, ja heitä värvättiin jopa Venäjän vankileireiltä. Joukot ovat syylistyneet Ukrainassa järkyttäviin sotarikoksiin.

Suomen kansalaisuuslakia muutettiin 1.5.2019 niin, että tiettyihin vakaviin rikoksiin syylistynyt henkilö voi menettää Suomen kansalaisuuden. Suomen kansalaisuuden voi menettää vain henki-

Kirjallinen kysymys KK 777/2022 vp

lö, jolla on myös jonkin toisen valtion kansalaisuus sekä riittävästi tosiasiallisia siteitä tähän valtion. Päätöksen kansalaisuuden menettämisestä tekee Maahanmuuttovirasto.

Suomen kansalaisuuden voi menettää, jos syyllistyy sellaiseen Suomen elintärkeitä etuja vastaan tehtyyn rikokseen, josta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Tällaisia ovat esimerkiksi Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen, sotaan yllyttäminen, maanpetos ja vakoilu. Edellytyksenä kansalaisuuden menettämiselle on myös se, että henkilö on saanut vähintään viiden vuoden ehdottoman vankeusrangaistuksen. Kansalaisuuden voi myös menettää vakavien terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten perusteella. Tällöin edellytyksenä on lisäksi aina se, että kyseinen rikos on kohdistunut Suomen elintärkeitä etuja vastaan. Muita sinänsä vakavia rikoksia ei eurooppalaisen kansalaisuusyleissopimuksen puitteissa voida säätää kansalaisuuden menettämisen perusteeksi.

Tapaus Timtshenko toimii esimerkkinä siitä, miten kaksoiskansalainen on yksityisarmeijan johtajan ja rahoittajan roolissa syyllistynyt rikoksiin, joita ei pitäisi katsoa läpi sormien. Tällaisissa tilanteissa kaksoiskansalaisen tulisi menettää Suomen kansalaisuus. Jos tämä ei nykyisellä lainsäädännöllä ole mahdollista, lainsäädäntöä tulee välittömästi muuttaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus valmis ryhtymään toimenpiteisiin, jotta sotarikoksiin ja muuhun rikolliseen toimintaan myös muissa maissa syyllistyneet kaksoiskansalaiset voisivat menettää Suomen kansalaisuuden?

Helsingissä 22.2.2023

Timo Heinonen kok
Marko Kilpi kok
Anne-Mari Virolainen kok
Jukka Kopra kok
Jari Ronkainen ps